

Transcript (woordelijk verslag)

van de vergadering van de
Provinciale Staten van Drenthe

gehouden op 28 maart 2023

Transcript

Vergadering van Provinciale Staten van Drenthe

Dinsdag 28 maart 2023

Locatie: Statenzaal van het Drents Parlement

Aanwezig:

mevrouw J. Klijnsma, voorzitter

de leden:

mevrouw B. van den Berg-Slagter (ChristenUnie)

de heer T.P. Blinde (JA21)

de heer E. Bos (GroenLinks)

de heer J.F. Bos (Forum voor Democratie)

de heer R.W. Camies (JA21)

de heer B. van Dekken (CDA)

mevrouw G.J. Dijkers (SP)

de heer J.W. Drukker (JA21)

mevrouw A.M. Kleine Deters (D66)

mevrouw S.D. Kort (STIP)

de heer R. du Long (PvdA)

de heer H. Loof (PvdA)

mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD)

mevrouw F.S. Mensen-Maat (PvdA)

mevrouw C.M.J. Mentink-Broekhuis (CDA)

de heer J.J. Moes (VVD)

de heer W.L.H. Moinat (SP)

de heer H.R. Nijmeijer (GroenLinks)

de heer H. Omlo (JA21)

de heer J.R. Oosting (VVD)

de heer S.R. Pormes (GroenLinks)

de heer H.J. Pragt (D66)

de heer R.R. Pruijscher (ChristenUnie)

mevrouw J.A. Roggen (PvdA)

de heer A.K. Schoenmaker (Sterk Lokaal
Drenthe)

de heer J.G.M. Schomaker (PvdA)

mevrouw A. Udinga (VVD)

de heer N.A. Uppelschoten (PVV)

mevrouw E.C. Vedder-Monaster (CDA)

de heer S.J. Vegter (CDA)

de heer H.H. Veldsema (ChristenUnie)

de heer H. Velzing (Forum voor Democratie)

de heer C. Vianen (VVD)

de heer A. Vorenkamp (PVV)

mevrouw R.R.M. Zuiker (Partij voor de Dieren)

de heer G. Zuur (CDA)

mevrouw F. Zwaan-Alberts (VVD)

mevrouw S. Buissink, griffier

Voorts aanwezig de leden van het college van GS:

mevrouw N. Vedelaar (PvdA)

de heer H. Brink (VVD)

de heer H.G. Jumelet (CDA)

de heer J.N. Kuipers (GroenLinks)

de heer T. Stelpstra (ChristenUnie)

Afwezig:

de heer R.A.A. Bosch (PvdA)

de heer F.P. Duut (JA21)

de heer R. Mäkel-van Luttikhuizen (SP)

mevrouw E. Slagt-Tichelman (GroenLinks)

A/B. Opening/mededelingen

De voorzitter. Dames en heren, welkom in de Statenzaal van de provincie Drenthe. Neemt u allemaal uw plekjes in. Zoekt u een stoel. Dat gaat lukken denk ik, als ik zo kijk naar het aantal mensen en het aantal stoelen. Dus dat doet me deugd. Iedereen schudt elkaar nog even de hand. Dat is fijn. Ik open de vergadering en ik heet de aanwezigen welkom op de allerlaatste vergadering van Provinciale Staten in deze samenstelling. Met deze vergadering, dames en heren leden van de Staten, sluiten we een bestuursperiode af. Een periode die helaas ook getekend werd door corona, waardoor we veel digitaal vergaderd hebben. Gelukkig hebben we dat achter ons gelaten en laten we hopen dat we elkaar gewoon fysiek kunnen blijven zien, ook met de nieuwe Statenleden vanaf morgen. Deze vergadering staat geheel in het teken van het afscheid nemen van de vertrekkende Statenleden en de toelating, de formele toelating, van de benoemde Statenleden. De commissie voor de geloofsbrieven zal hiervoor verslag uitbrengen over hun onderzoek. Na afloop van onze vergadering is er gelegenheid tot het persoonlijk afscheid nemen van de Statenleden die vertrekken, onder het genot van een hapje en drankje. Dat zal plaatsvinden in de hal en in de ontvangstzaal, u bent er daarnet al doorheen gelopen en het is weer mooi ingericht vind ik, hulde. Er is een bericht van verhindering ontvangen van mevrouw Slagt van GroenLinks en de heer Bosch van de Partij van de Arbeid. Zij zijn beiden vertrekkende Statenleden maar kunnen vandaag helaas niet aanwezig zijn. We zullen uiteraard ook van hen op een passende manier afscheid nemen en het kan zijn dat ze nog meekijken, want we zijn natuurlijk ook gewoon, online. Dus als ik bij hen ben aangekomen, zal ik ook nog wel het een en ander over hen vertellen. Voordat ik de agenda vaststel, leden van uw Staten, wil ik eerst onze griffier feliciteren, want zij is vandaag jarig. Simone, van harte gefeliciteerd. [applaus] Het is misschien gek, maar we gaan gewoon even zingen. Lang zal ze leven, lang zal ze leven in de gloria. Hieperdepiep hoera! Van harte.

De griffier. Dank je wel.

De voorzitter. Heel goed, een mens moet ook bij dit soort dingen stilstaan, vind ik.

C. Vaststelling van de agenda

De voorzitter. Van de zijde van de Staten zijn vooraf geen voorstellen ter aanvulling van de agenda ingediend, dus we kunnen de agenda hierbij vaststellen.

D. Vaststelling besluitenlijsten van de vergaderingen van 8 maart 2023

De voorzitter. Dan wil ik graag ook de besluitenlijsten vaststellen van 8 maart jongstleden. Tekstuele opmerkingen over de besluitenlijsten van de PS-vergaderingen van 8 maart van 11:00 uur en van 13:30 uur zijn verwerkt. Ik stel voor de besluitenlijsten van de vergaderingen van 8 maart 2023 vast te stellen conform het toegezonden concept. Dat is het geval.

E. Onderzoek geloofsbrieven en toelating nieuwe Statenleden

De voorzitter. Dan zijn we bij het onderzoek geloofsbrieven en toelating nieuwe Statenleden. De voorzitter van het centraal stembureau heeft bij besluit van 23 maart en op 27 maart 2023 de

43 leden van onze Provinciale Staten benoemd. Ik ga ze oplezen: de heren Jumelet van het CDA; Pormes, GroenLinks; Uppelschoten, PVV; Zandvliet, SP; Schoenmaker, Sterk Lokaal Drenthe; Blinde, JA21; Schuinder, BBB Drenthe; Vossebeld, BBB Drenthe; Schütte, BBB Drenthe; Jansen, BBB Drenthe; Brouwer, BBB Drenthe; Smeenge, BBB Drenthe; en de dames Turenhout, Partij van de Arbeid; Niessink, Forum voor Democratie; Meeuwissen-Dekker, VVD; Hamraoui, GroenLinks; Van den Berg-Slagter, ChristenUnie; Dikkers, SP; Kleine Deters, D66; Zuiker, Partij voor de Dieren; Jongman, BBB Drenthe; Mestemaker, BBB Drenthe; Maris-Brouwer, BBB Drenthe; Bolhuis-van Unen, BBB Drenthe; Veltrop-De Wilde, BBB Drenthe en Kramer-Hammenga, Volt zijn met voorkeurstemmen gekozen. En dat zijn er nogal wat. Zullen we daar gewoon eens voor applaudisseren? [applaus] Iedereen heeft zijn of haar benoeming aanvaard, met uitzondering van mevrouw Lodeizen van BBB Drenthe en de heer Timmerman, BBB Drenthe en de heer Bosma van de PVV. Dit betekent dat de opvolgers van de betreffende partijen op 27 maart jongstleden alsnog zijn benoemd. Dat zijn: mevrouw Koning en de heer Kerssies van BBB Drenthe en de heer Vorenkamp van de PVV. Hiermee zijn de volgende 43 leden benoemd en zij hebben allen aangegeven de benoeming te willen aanvaarden. Dan gaat het om de heer Van den Berg van de BBB Drenthe; mevrouw Van den Berg-Slagter, ChristenUnie; de heer Blinde, JA21; mevrouw Bolhuis-Van Unen, BBB Drenthe; de heer Brandsema van de ChristenUnie; de heer Brouwer, BBB Drenthe; de heer Van Dekken van het CDA; mevrouw Dikkers van de SP; de heer Edelman, BBB Drenthe; mevrouw Hamraoui, GroenLinks; de heer Jansen, BBB Drenthe; mevrouw Jongman, BBB Drenthe; de heer Jumelet, CDA; de heer Kerssies, BBB Drenthe; mevrouw Kleine Deters, D66; mevrouw Koning, BBB Drenthe; mevrouw Kramer-Hammenga, Volt; de heer Loof, Partij van de Arbeid; mevrouw Maris-Brouwer, BBB Drenthe; mevrouw Meeuwissen-Dekker, VVD; mevrouw Mensen-Maat, Partij van de Arbeid; mevrouw Mestemaker, BBB Drenthe; mevrouw Niessink, Forum voor Democratie; de heer Oosting, VVD; mevrouw Peeks, Partij voor de Dieren; de heer Pormes, GroenLinks; de heer Puper, Partij van de Arbeid; de heer Schoenmaker, Sterk Lokaal Drenthe; de heer Schuinder, BBB Drenthe; de heer Schütte, BBB Drenthe; de heer Smeenge, BBB Drenthe; mevrouw Turenhout, Partij van de Arbeid; mevrouw Udinga, VVD; de heer Uppelschoten, PVV; mevrouw Vedder-Monaster, CDA; de heer Veltrop, BBB Drenthe; mevrouw Veltrop-De Wilde, BBB Drenthe; de heer Vianen, VVD; de heer Vorenkamp, PVV; de heer Vossebeld, BBB Drenthe; de heer Zandvliet, SP; de heer Van der Zee, BBB Drenthe en mevrouw Zuiker, Partij voor de Dieren. Het onderzoek naar de geloofsbrieven van de op 23 maart en 27 maart jongstleden door het Centraal Stembureau benoemd verklaarde Statenleden, heeft maandagavond 27 maart jongstleden plaatsgevonden door de commissie voor de geloofsbrieven. De commissie voor de geloofsbrieven bestaat uit zes personen, te weten de dames Roggen, Partij van de Arbeid; Dikkers, SP en de heren Moes, VVD; Pragt, D66; Vorenkamp, PVV en Van Dekken, CDA. Mevrouw Roggen is rapporteur van de commissie. Ik verzoek mevrouw Roggen, de rapporteur, verslag uit te brengen over het onderzoek naar de geloofsbrieven en hiervoor plaats te nemen achter het kathedraal. Mevrouw Roggen, ga uw gang.

Mevrouw Roggen: Dank u wel, voorzitter. Mevrouw de voorzitter, [spreekt Drents] het is Meertmaond Streektaolmaond, nog een paar daog'n en 't is weer veurbij. We hebb'n jaorn leden beslot'n om in de Meertmaond Streektaolmaond aandacht te bested'n aan de streektaol.

De voorzitter: Ie hebt groot geliek. Mie va zol zegg'n: ie holt nog geliek over.

Mevrouw Roggen: Zo is dat, dat wok maar even heur'n. Dank je wel. Wij hebb'n gisteravond als commissie van onderzuuk naor de geleufsbriev'n beslot'n dat wij bij de introductie van ons rapport hier eem aandacht voor zull'n vraog'n. Als je met een klein comité bij mekaor zit, dan kun je heel makkelijk dat soort ding'n ev'n regel'n. Om jullie nou allemaal in de streektaol het heule

verhaal te vertell'n, dat wordt wat ingewikkeld, want dan moet ik het twee keer daon, ook eigenliks in 't Nederlands en dan komm'n we niet op tied aan t drankie en 't happie. Dus ik ga verder in het Nederlands. De commissie in vergadering bijeen gisteravond, bestaande uit de dames Dijkers, Bart van Dekken, Bert Vorenkamp... dat zijn de heren, hè [gelach], Henk Pragt, Johan Moes en ondergetekende Janny Roggen, hebben met elkaar de stukken doorgenomen. Dat was een hels karwei. We zijn in twee delen, commissies uit elkaar gegaan en kwamen uiteindelijk tot het oordeel dat de geloofsbrieven... Voor degene die niet weet wat dat voor brieven zijn, het is niet een ding die over de post met een postzegel kan gaan, maar het is een schriftelijk bewijsstuk dat iemand benoemd kan worden tot een bepaalde functie, en in dit geval is dat tot lid van Provinciale Staten van Drenthe. Het heeft dus niks met een geloof te maken, even dat voor de duidelijkheid. Het is dwars door de partijen heen. Wij danken in ieder geval de griffie voor de enorme bijstand die verleend is aan de beide delen van de commissie. We hebben daar dankbaar gebruik van gemaakt en wij wensen ook de komende nieuwe Staten ontzettend veel contact met deze griffie en wij vinden eigenlijk dat zij een applaus verdienen. Daarvoor vraag ik jullie even de handen op elkaar te doen. [applaus] We hebben nog een speciaal woord van dank voor Jelly, want onze plaatsvervangend griffier is iets langer gebleven, denk ik, dan zij van plan was te blijven werken in het provinciehuis, juist om nog de vele kennis die zij heeft, over te brengen aan de nieuwe medewerkers die haar zullen opvolgen. Jelly erg bedankt voor de steun die ons al die jaren hebt gegeven.

De voorzitter: Jelly wil je even gaan staan? Dankjewel, dankjewel.

Mevrouw Roggen: Dan wordt ik geacht de namen voor te lezen. Dat zal ik gaan doen, want tot lid van Provinciale Staten worden dus toegelaten op grond van de bevindingen van de commissie. Die heeft de geloofsbrieven en de daarbij overgelegde stukken van de door het centraal stembureau op 27 maart 2023 benoemde Statenleden onderzocht en in orde bevonden. Wij, de commissie, adviseren de Staten alle door het stembureau benoemde 43 leden toe te laten als lid van Provinciale Staten van Drenthe. Dan word ik geacht de lijst voor te lezen, maar dat hoeft denk ik niet meer nadat u dat al uitvoerig heeft gedaan.

De voorzitter: Alle 43 namen staan in het verslag, dus het hoeft niet, mevrouw Roggen.

Mevrouw Roggen: Dan laat ik het hierbij en ik wens alle collega's en de nieuwe collega's heel veel plezier tijdens de vierjarige periode die zij tegemoet zullen gaan. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, voorzitter van de commissie voor de geloofsbrieven, mevrouw Roggen. Dank u wel leden ook, want het was inderdaad een klus, stel ik mij zo voor. Hierbij hebben we nu helder welke 43 mensen morgen kunnen aantreden en ik stel de Staten voor om het advies van de commissie voor de geloofsbrieven over te nemen en ik zie dat iedereen daarmee instemt, dat is fijn. Dus dan concludeer ik dat alle 43 benoemde leden zijn toegelaten tot Provinciale Staten van Drenthe. De toegelaten leden zullen morgen officieel worden geïnstalleerd tijdens de Statenvergadering en ook hierbij bent u allen uiteraard van harte welkom.

F. Afscheid vertrekkende Statenleden

De voorzitter: Dan kom ik bij agendapunt F, het afscheid van de vertrekkende Statenleden. Het moment is nu aangebroken waarop wij inderdaad afscheid moeten nemen van Statenleden die niet meer terugkeren in onze Provinciale Staten. En voordat ik die Statenleden persoonlijk ga

toespreken, geef ik eerst het woord aan de heer Du Long, die als vicevoorzitter van Provinciale Staten zal terugblikken op de afgelopen periode namens alle vertrekkende Statenleden. Heer Du Long, ga uw gang.

De heer Du Long: Ja, voorzitter [gelach], maar helaas verder dan dat kom ik ook niet. Ik zat net nog even snel te Googelen: wat is nou afscheid in het in het Drents? Maar ja, dat weet ik eigenlijk niet, dus ik ga zo meteen nog eens met collega Roggen overleggen. Ik moet toch maar die extra cursus doen die ons in het begin van deze periode is aangeboden. Excuses daarvoor. Maar goed, afscheid. Een ietwat droevige, maar toch ook wel mooie taak vandaag, denk ik, waarin we afscheid nemen van de periode 2019 - 2023 van het Drents Parlement en we sluiten die periode af. Daarmee staan we in een tamelijk lange traditie, namelijk die begon in 1412. Jeanne d'Arc werd in dat jaar geboren en Drenthe krijgt het Drentse landrecht. Dat is de Drentse grondwet. Niet dat er een verband is tussen die twee, maar behalve de Arkelse oorlog gebeurt er niet erg veel in het Nederland van 1412. Drenthe was een landschap, de hoofdstad was Rolde. Zeshonderd jaar later en we komen in maart 2019. Drenthe is een provincie, Assen heeft het inmiddels via wat omwegen tot de hoofdstad van Drenthe geschopt. We begonnen deze Statenperiode met twaalf partijen en via wat afsplitsingen, wat fusies en weer wat afsplitsingen eindigen we deze periode uiteindelijk met dertien. Dat zijn er drie meer dan er in de vorige periode waren. En in de nieuwe periode, ik weet niet of hier al helemaal nieuwe Statenleden zitten, worden dat er veertien. Ik hoop van harte dat het er ook veertien blijven. In deze periode vertrokken zeven Statenleden uit het Drents Parlement en dat was een daling ten opzichte van de vorige keer, want toen vertrokken er tien. Eigenlijk ben ik ook wel blij dat in de volgende periode het aandeel vrouwen weer omhoog is gegaan. En als ik me niet vergis, staat Drenthe nu tweede of derde van het land als het gaat... Tweede? Derde. Nou, dan hebben we nog wat te winnen in de periode daarna, dus dat is alleen maar goed. 41 Statenleden, elk met zijn of haar eigen stijl. Waar sommigen 8 uur en 34 minuten nodig hebben om een punt te maken, kunnen anderen dat in een fractie van die tijd. Met dank aan RTV Drenthe die uitzocht hoelang elk Statenlid in deze periode aan het woord is geweest. Maar wel een belangrijke kanttekening daarbij, denk ik, want er is alleen gekeken naar de Statenvergaderingen en de commissievergaderingen zijn niet aan de orde geweest. U weet inmiddels dat juist in commissies het meest wordt besproken. Eigen stijl, en dat zie je met name bij de interruptiemicrofoon. Ik heb wat dingen zitten nakijken, misschien heeft u dat ook gedaan, maar wat je toch wel het meeste hoort als iemand daar naartoe loopt: voorzitter hier schrik ik van. Of: voorzitter, ik maak mij zorgen, grote zorgen. Of: voorzitter, ik ben verbaasd. Als je dat vier jaar lang hebt gehoord, dan denk ik: wat zijn dan die zorgen? Wat is dan die verbazing? Wat is die schrik? Maar ieder van ons heeft zo zijn eigen methode, lopend naar de microfoon en daar staande, om dan middels intonatie en lichaamshouding vorm, kracht en uitdrukking te geven aan wat die schrik, wat die verbazing of wat die grote zorgen dan zijn. Die eigen stijl, voorzitter, die verdween voor een belangrijk deel althans, toen de volle omvang van corona, u noemde het net ook al even, duidelijk werd: Nederland ging op slot, Drenthe ging op slot en het Drents Parlement ging op slot. Zowel door de griffie als door de technische ondersteuning zijn toen bergen verzet om het democratisch proces toch te laten doorgaan. We gingen toen digitaal vergaderen. Hier in deze zaal zaten de voorzitter, vicevoorzitter, een aantal griffiemedewerkers, de technische ondersteuning. En een enkele keer was er dan een Statenlid dat er maar niet in slaagde om thuis zijn digitale verbinding op orde te krijgen, [kuch] Bert. [gelach] Bert wordt wakker, heel goed Bert. Voor de rest zat iedereen thuis achter zijn of haar scherm. Die eigen stijl vervlakt, dat weten we inmiddels allemaal, door digitaal vergaderen. Maar daarvoor in de plaats kwam wel iets heel anders, vond ik iets heel bijzonders, en dat waren inkijkjes in thuissituaties. We zaten op zolderkamertjes, in kelders, overlopen, woonkamers, keukens garages, tuinen, badkamers, soms in de auto meneer Van Dekken, terwijl

we een vergadering hadden. Ja echt, van alles kwam voorbij. Ik kan me met name één vergadering herinneren, waarbij één van de Statenleden pontificaal voor een enorm wasrek zat. [gelach] Precies. Ik weet niet wat u toen deed. Ik weet ook niet meer wie het was, maar ik heb de hele vergadering lang proberen te ontdekken wat er toch allemaal aan zo'n enorm ding kond hangen en dat dat leidde best af. En dan was er nog de enkeling op een tropisch strand met achter zich zo'n mooi plaatje, virtueel kantoor. Maar iedere keer als die persoon aan het woord was, en die was volgens het RTV Drenthe heel veel aan het woord, dan hoorde je ondertussen wel de tropische zee op de achtergrond ruisen, dat was toch wel mooi. O was u dat?

De heer Schomaker. Mag ik even kort het woord? Ik herinner me ook nog een Statenlid dat met de rug naar de camera toe bezig was met het witten van een plafond. Ik herinner mij ook nog wel dat die een iets te klein joggingbroekje aan had, maar dit terzijde.

De voorzitter. Dames en heren. Ik stel me zo voor dat de heer Du Long zijn betoog vervolgt. Natuurlijk mag u interrumpen, maar dan wel via de interruptiemicrofoon.

De heer Du Long. En dan hoor je: hier schrik ik van, voorzitter. Er kwam van alles voorbijlopen door het beeld, ook dat weet u dan nog wel: partners, kinderen, katten, honden, stampotten, pasta's, kroketten, konijnen, werkelijk van alles kwam daar voorbij. In plaats van de woorden 'hier schrik ik van voorzitter', werd het meest gehoord, u kunt dat wel raden: ben ik verstaanbaar? Kunt u mij horen? Of: ben ik in beeld? Dat is ook wel tekenend, dat is echt de basisbehoefte van de politicus, zullen we maar zeggen. Het was een stevige crisis, zonder meer. Maar zo snel als ze kwam en zo groot als de inslag daarvan was, was het voorbij en in september 2021 zaten we weer in de oude modus. Maar niet helemaal en daar kom ik op het eind, en daar ben ik ook al weer bijna, nog heel kort op terug. Er was een andere crisis met een tenminste even groot effect, en die duurt nog steeds voort en dat is uiteraard de stikstofcrisis. In juni 2020 presenteerde Remkes een rapport 'Niet alles kan overal'. Dat luidde een periode in waar we nu nog middenin zitten en die vormend is, ook voor ons als Drents Parlement. En waar de volgende Staten echt volop mee te maken gaan krijgen en wellicht ook de Staten daarna. Nog zo'n gebeurtenis waar we nog steeds middenin zitten, was de Russische inval in Oekraïne op 24 februari 2022. Een oorlog op een schaal die er sinds de Tweede Wereldoorlog niet meer is geweest in Europa. Ik was die dag in Rusland toen dat gebeurde, had de maandag erop presidium, maar ik kon niet op tijd terug zijn in Nederland. Alle vluchten waren geannuleerd, in treinen werden alleen maar Russen en Finnen toegelaten en het was sowieso moeilijk om Rusland te verlaten. Uiteindelijk kwam ik dan de op een woensdagmiddag laat terug in Nederland. Ik was net op tijd voor een fractievergadering en daar kreeg ik de vraag: wil je iets vertellen? Nou, dat was echt wel een beetje te vroeg. Nu denk ik, met alle tragiek die deze oorlog met zich meebrengt, dat we versneld zijn gaan nadenken over onze geopolitieke afhankelijkheden, ook in Drenthe. Dat vertaalde zich onder meer in de versnelling van bijvoorbeeld de energietransitie. Energiebesparende maatregelen die we ook als provincie zijn gaan stimuleren, of nog meer zijn gaan stimuleren moet ik eigenlijk zeggen. Maar, denk ik, misschien nog wel belangrijker, de cruciale rol van internationale solidariteit. Nog paar zaken, voorzitter, en dan ga ik afronden. De eerste is hoe dit Drents Parlement in al haar verscheidenheid toch steeds het gezamenlijk Drents belang voor ogen heeft weten te houden en dat doet op een relatief zachte manier. Sommigen zullen dan zeggen: ja, dat is de Drentse manier. Ik zie dat als een groot goed. Je zag dat bijvoorbeeld bij de dreigende sluiting van de afdeling kinderhartchirurgie, de kazerne, coronasteun, Orange the World, om een heel ander onderwerp te noemen, over de opvang van vluchtelingen, Oekraïense vluchtelingen. Allemaal moties die of met een algemene of met een vrijwel algemene meerderheid van algemene stemmen werden aanvaard. Voorzitter, ik kom terug op corona. Ik zei het al,

we zitten weer in de oude modus maar net niet helemaal. We zitten weer helemaal strak naast elkaar. Maar wat niet is teruggekeerd, is een ritueel waarvan ik denk dat het ook in 1412 zal zijn ontstaan en eigenlijk onafgebroken zal zijn gehandhaafd. En toen ik voor het eerst in deze zaal kwam, vond ik het een nogal merkwaardig ritueel. Maar nu het er vrijwel niet meer is, zie ik welke belangrijke functie het had en dat is het ritueel van handen schudden, heel simpel handen schudden. De persoonlijke, individuele begroeting. Tot corona schudde je echt iedereen die hier in deze zaal was als je binnenkwam de hand. Van Statenleden, commissieleden, griffie, toevallig passerende bezoekers desnoods, iedereen kreeg een hand, een persoonlijke begroeting. Sinds corona gebeurt dat veel minder. Sommige mensen, ik zat er net nog even op te letten en mea culpa, ik doe het ook niet consequent, maar het is niet volledig teruggekeerd. Eigenlijk is dat wel heel erg jammer, want het is een waardevol ritueel. Je maakt heel even contact met iedereen, vriend of vijand en daarmee is het een belangrijke symbool van overbrugging. Ik zou ervoor pleiten om dat weer in ere te herstellen. Hoe groter de tegenstellingen, hoe belangrijker de overbrugging is. En dat geldt overigens ook voor het afscheid na het sluiten van de vergadering. Want dat doen we ook niet meer, dan gaat iedereen hup, doei, weg. De coronamaniem, zeg maar. Ik zou er een heel apart ethisch filosofisch betoog over kunnen houden, maar de kern lijkt me duidelijk. Uiteraard kunnen er dan alternatieve begroetingswijzen zijn, als er principiële of andere redenen zijn, maar om het wel te doen. Dat symbool van overbrugging te herintroduceren in de volgende Statenperiode en die begint morgen. Ik rond af. Voorzitter, het waren vier behartenswaardige jaren, soms verdrietig, soms mooi, maar altijd en steeds roerig. Het waren vier roerige jaren. Ik dank namens het Drents Parlement voor het mogelijk maken van het democratisch proces allereerst de griffie, de technische ondersteuning, de commissaris, het college, de ambtenaren. Normaal gesproken zitten daar de ambtenaren nu vertegenwoordigd door één persoon. Excuses, twee personen en je wijst vast nog wel naar een heleboel personen, dank. Dan de dames en heren van de catering, hartstikke belangrijk, en de bewaking, de fractieondersteuners, trouwe kijkers en bezoekers. En uiteraard familie en vrienden, die al die jaren maar - en voor een aantal gaat dat door - de mensen die hier zitten hebben moeten missen. En tenslotte de vertegenwoordigers van de media die ons altijd maar weer scherp hebben weten te houden. Allen dank daarvoor. Het ga u goed.

De voorzitter. Dank, heer Du Long, dank Ralph, want Ralph is natuurlijk ook de vicevoorzitter van onze Staten en heeft namens u allen, of in ieder geval degenen die vandaag de Statenzaal verlaten, ons toegesproken dus dank daarvoor. Ja, ik zei het al, vandaag nemen we afscheid van 24 mensen. Nog even tussendoor, gedeputeerde Brink verlaat ons om 15:00 uur eventjes omdat hij een telefonische afspraak heeft met één van de ministers en komt daarna spoorlags terug. Dus dat is niet uit desinteresse maar soms gebeurt dat, dus dat even tussendoor. We nemen afscheid van 24 leden en dat doen we, als ik me zo mag uitdrukken in blokjes van acht, want anders wordt het wel een enorme lange situatie. En we hebben steeds een intermezzo in de Statenzaal, dus een klein optreden. Na dat optreden schors ik dan eventjes en dan gaan we door met de volgende acht. Dus we hebben drie blokjes van acht Statenleden. Ik spreek u dierbare vertrekkende Statenleden toe, vanaf uw plek, want dat is natuurlijk gewoon de plek waar u al die tijd heeft gezeten, dus blijft u rustig zitten. Ik doe het gewoon op alfabetische volgorde, zonder aanzien des persoons, en dan voel je het al een beetje aankomen, Ewoud, dan begin ik bij jou natuurlijk. Ewoud Bos, jij staat op nummer drie van de kieslijst van GroenLinks, dus het is niet helemaal uit te sluiten, zeg ik dan maar, dat we je weer terugzien, maar we nemen nu wel afscheid. We hebben gezien dat jij in deze vier jaren op heel veel plekken actief bent geweest in deze Staten, want jij hebt je echt ingezet, natuurlijk op de inhoud, energietransitie, mobiliteit. Die energietransitie kan je eigenlijk niet snel genoeg gaan en je hebt je ook op een aantal maatschappelijke zaken echt gefocust. Maar de laatste periode, of er tussenin zal ik maar zeggen,

was je ook fractievoorzitter van GroenLinks en je hebt ervaren dat dat behoorlijk wat intensieve tijdsbeslag met zich meebrengt en ik vind dat je dat heel knap hebt gedaan, echt. Want dat geldt voor alle Statenleden, de Statenleden hebben natuurlijk ook andere klussen te klaren, echt niet alleen maar het Statenlidmaatschap. Dat geldt ook voor jou: je baan, het thuisfront en nou ja, ik weet daar iets vanaf en de manier waarop jij dat allemaal met elkaar hebt ingekleurd, echt chapeau. Dus ik zei het al Ewoud: derde plek op de kieslijst. We weten dus niet of we je hier weer terug zullen zien, maar in ieder geval voor nu heel erg hartelijk bedankt. Ik hoor dat Frank Duut ook afwezig is. Ik zie hem ook niet zitten, dus dat klopt, die heb ik net niet genoemd bij de afwezigen. Dan kom ik bij de volgende, meneer Bos en dat is Johnny Bos, die staat op nummer 24 van de kieslijst van Forum voor Democratie. Hij is binnengekomen als jongste van de Forummannen vier jaar geleden, want op 25 maart 2019 kwam jij hier binnen en in die tijd keek je nog een klein beetje onwennig om je heen. Johnny, maar het moet gezegd: je bent in de jaren die daarop volgden gewoon enorm gegroeid, want je spreekt je heel duidelijk uit. Of dat nu bij de collega's van de andere fracties altijd in goede aarde valt of niet, je staat voor je ding, je wijkt niet af van je mening. Je maakt gewoon enorm duidelijk hoe jouw fractie in het politieke leven staat. Je was in de Statencommissie OGB de man die niet bij ieder punt een inbreng had. Maar als je wel wat opmerkte dan had je meteen alle aandacht, dus dat was op zichzelf natuurlijk wel helder. Dat is voor een politicus essentieel, denk ik. Als ik dan kijk naar de laatste begrotingsbehandeling in november vorig jaar, dan hebben we zelden een bijdrage gehoord en gezien die zo veel interrupties heeft opgeleverd, als die van jou. Dus ik zou jou willen zeggen: blijf je inzetten voor de burgers van Drenthe en blijf je ook focussen op wat mensen drijft, dus niet alleen maar je eigen achterban, maar gewoon datgene wat in de wereld aan de orde is. Dat zou ik je willen meegeven. Dankjewel Johnny, bedankt voor je inzet en het ga je goed. Dan kom ik nu bij Rudolf Bosch, het kan zijn Rudolf, dat je meekijkt via het scherm. Ik zie een duim, mooi zo Rudolf, want dan zwaaien we allemaal even. Kunnen we allemaal even zwaaien? Heel goed. Rudolf heeft corona en ik vind dat typisch Rudolf. Dat is hartstikke sociaal-maatschappelijk, dan kom je dus niet naar de Statenzaal, want dan hebben we het morgen allemaal, zal ik maar zeggen. Dus prima. In 2019 hebben we ook afscheid genomen van Rudolf, want jij stond toen ook op een opvolgingsplaats net zoals nu. Je staat nu op nummer 5 op de kieslijst van de Partij van de Arbeid en toen stond je ook op de opvolgersplaats en je bent toen als eerste opvolger iets later in de Staten aangetreden. Rudolf, jij bent archivaris, en ik noem je eigenlijk ook stiekem onze archivaris van de Staten. Daar hebben we dankbaar gebruik van gemaakt, want jij hebt de werkgroep Strategische Informatievoorziening enorm ingekleurd. Daar heb jij stenen aan bijgedragen en daar zijn we je zeer erkentelijk voor. Maar niet alleen archieven en papier, boeken zijn belangrijk voor jou, jij bent ook echt van het menselijk contact en zo ben jij ooit de politiek in gerold. Je ziet dat er verschillen zijn, grote verschillen tussen mensen, ook heden ten dage en hoe mensen door het leven moeten gaan. En kwetsbaren daar heb jij echt een zwak voor, zal ik maar zeggen. Je wilt dat die ook gewoon mee kunnen doen en je vindt die grote verschillen niet aanvaardbaar. Om die reden heb jij in 2016 de motie Toegankelijkheid ingediend. Een motie naar aanleiding van de ratificatie van het VN-verdrag inzake de rechten van de mens en jij vond en vindt dat ook in Drenthe iedereen recht heeft op toegankelijke voorzieningen. En de motie is, als ik me niet vergis, unaniem aangenomen destijds. Rudolf, dank je wel voor je inzet en wie weet tot ziens, en heel veel beterschap natuurlijk. Dan kom ik bij de heer Rob Camies. Dat is toch ook wat Rob, gisteravond zagen we elkander ook al. Rob heeft, niet onvermoede, maar ook andere kwaliteiten als Statenlid, want gisteren is de film Grenzeloos verraad in première gegaan en daar is Rob ook echt, als ik het zo mag uitdrukken, een "aanstichter" van. Daar hebben we voor zover hier aanwezig, ik heb ook een aantal Statenleden gezien, zeer van genoten Rob. Maar jij hebt hier natuurlijk ook 4 jaar gezeten namens Forum voor Democratie, en toen jij binnenkwam, had je echt zoiets van: hoe ben ik hier nou toch verdwaald geraakt? Politiek is eigenlijk toch niks voor mij! Ik

ben een beetje een kat in een vreemd pakhuis. We hebben we het daar wel over gehad. Ik vraag me af of dat nog steeds zo is, want ik merk dat je er toch ook een beetje van bent gaan genieten, ook van de collega's, maar ook van wat je zo voor je kiezen hebt genomen. Ik herinner me dat jij op het onderwerp thorium een informatiebijeenkomst hebt belegd waar allerlei mensen voor uitgenodigd zijn, ook Diederik Samsom en dat was een groot succes. Je hebt dat samen met Jan Smits van de VVD georganiseerd. En zo kan politiek natuurlijk ook zijn, want je moet ook goede informatie ophalen. Dus dat je uiteindelijk de politiek ook niet helemaal wil verlaten, blijkt wel uit het feit dat je weer op de kieslijst staat, nu van JA21, je staat op de achtste plek. Ik weet niet of je dus weer heel snel in ons midden zult gaan vertoeven, want dan moet het wel heel snel opschuiven allemaal. Maar ik wil wel gezegd hebben Rob: dank voor je inzet en fijn dat je erbij was de afgelopen 4 jaar. En ga vooral door met je andere liefde. [applaus] Dan kom ik bij J.W. Drukker. Ik noem je toch steeds Jan-Willem. Het spijt me, ik weet dat jij J.W. heet, maar ik ken jou als Jan-Willem, want wij kennen elkaar van heel lang geleden. U moet weten, dames en heren, Jan-Willem Drukker heeft mij de eerste beginselen van de statistiek bijgebracht toen ik aan de Rijksuniversiteit Groningen sociaaleconomische geschiedenis studeerde. En J.W., ik zal dan gewoon J.W. zeggen, jij bent wel een bijzonder mens geweest in deze Staten, als ik me zo mag uitdrukken, want jouw gevoel voor humor, die ook nog wetenschappelijk doorspekt was natuurlijk, die zullen wij ons zeker blijven herinneren. Ik weet nog wat er gebeurde op de allereerste dag dat jij hier binnentrad, want dan moet je een uittreksel uit het bevolkingsregister meenemen - dat heeft iedereen nu weer gedaan die morgen benoemd wordt - en jij kwam met je hele familiegeschiedenis. Een fraai boekwerk en de hele familie Drukker stond er letterlijk in. Dat nam je mee naar het provinciehuis onder je arm en je zei: kijk, deze geschiedenis vertelt veel meer over mij dan dat uittreksel van de gemeente. Op zichzelf geen speld tussen te krijgen natuurlijk, maar uiteindelijk heb je toch ook dat uittreksel ingeleverd en daarom zit je hier vandaag natuurlijk ook nog mede. Je was lid van de Statencommissie OGB en in die rol heb je de collega Staten- en commissieleden in de afgelopen jaren meerdere malen getrakteerd op proza compleet met grafieken om je mening te onderbouwen. En je hebt natuurlijk de afgelopen jaren heel veel betekent voor je fractie, eerst voor Forum en daarna voor JA21, en daarmee ook voor ons. En je hebt dit werk gedaan naast het feit dat je ook op het thuisfront in de mantelzorg heel, heel stevig je partij hebt meegeblazen. Dus J.W. ook voor Joke en voor jou alle goeds. We danken je voor je inzet, je hoffelijkheid, want ik vind dat je die echt hebt, en je humor in de afgelopen 4 jaar. Ik hoop dat er nog hartstikke veel mooie jaren voor jullie liggen. [applaus] Frank Duut is er niet, maar ik heb toch het een en ander op papier gezet over Frank, dus ik weet niet of hij meekijkt, maar Frank, als je meekijkt zou ik het volgende willen zeggen: jij bent een echt politiek dier met, als ik me zo mag uitdrukken, wisselende contacten. In de politiek dan wel te verstaan. Daar kunnen we niet omheen bij Frank Duut, zo is het, je politieke carrière Frank, nogmaals ik hoop dat je meekijkt, begon bij de gemeente Assen als raadslid voor de VVD en later voor Daadkrachtig Nederland. Daarna werd je Statenlid voor 50PLUS, maar daar raakte je teleurgesteld en je besloot te gaan fuseren met Sterk Lokaal Drenthe. Die samenwerking ging op het laatste moment niet door en toen besloot je zelf een partij op te richten en dat werd OpDrenthe. Samen met je fractiemedewerker Ton Voermans zette je de schouders eronder, maar het was en bleef een eenmansfractie. Dat vond je toch wat marginaal, dus je bent bij JA21 aangevonsterd en daar voel je je echt ontzettend thuis. Je hebt je daar stevig bij aangesloten. Het beviel zelfs zo goed dat je besloot om nogmaals op te gaan voor de verkiesbare derde plek op de kieslijst, maar die bleek niet verkiesbaar. Dus wellicht zien we je terug, Frank, maar dat is natuurlijk niet zeker. Frank, nou even alle gekheid op een stokje, ik wil je wel complimenteren voor het feit dat als je hier in de Staten sprak, jij dat deed als een volleerd debater, zonder papier, zonder iPad, altijd uit je hoofd en dat vind ik gewoon knap. Bedankt voor je inbreng, Frank, en het ga je goed en waarschijnlijk zullen paden wel weer kruisen. Daar ga ik vanuit. Applaus voor Frank.

[applaus] Dan Sonja Kort. Sinds 2015 ben jij in ons midden als volksvertegenwoordiger. Je kwam binnen als enige vrouw bij de fractie van de PVV en het moet gezegd worden: je hield je kranig staande tussen de heren, Nico Uppelschoten, Bert Vorenkamp, want die hadden er al een bestuursperiode op zitten. Jij hebt veel van ze geleerd, heb je aangegeven. Dat laatste hebben we gezien, want in de 8 jaar dat je Statenlid bent geweest, is de politiek steeds meer voor jou gaan leven, en zelfs zoveel, dat je naast je Statenlidmaatschap op een gegeven moment ook raadslid bent geworden in jouw gemeente, in Emmen. Dus ja, dubbele mandaten, je weet dat, ik ben er niet zo van, maar je hebt dat wel op je genomen. Op een gegeven moment begon je je minder thuis te voelen bij de PVV. Je wilde wel verder in de politiek en dat betekende voor jou dat je eind november 2021 uit de PVV bent gestapt en je eigen partij hebt opgericht. Die partij, die fractie, die heet STIP en dat staat voor samen transparante, informele politiek. Ik moet het altijd even weer ophalen. Die woorden vertolken wat jij belangrijk vindt in de politiek. Maar je deed er ook nog allerlei dingen naast: je bent weer gaan studeren, je werkt, een thuisfront uiteraard en de gemeenteraad van Emmen. Dus je hebt, denk ik, het wijze besluit genomen om hier niet door te gaan, want een mens kan niet op alle fronten even actief zijn. Omdat je de politiek een warm hart bent toe gaan dragen, stel ik me zo voor dat we je in de politieke arena heus wel weer zullen treffen. Sonja bedankt en het ga je goed en wie weet in de toekomst. [applaus] Dan kom ik bij onze vicevoorzitter van de Staten, tot slot van dit eerste blok, Ralph Du Long. Best Ralph, jij stond nummer zes op de lijst van de Partij van de Arbeid, dus het zou kunnen zijn, weet je ook weer niet, staat allemaal in de sterren, dat jij de gelederen hier ook weer zou kunnen komen versterken in de komende periode. Maar met jouw vertrek nu verliezen we niet alleen maar een actief Statenlid, maar ook onze vicevoorzitter van Provinciale Staten. En dames en heren en Statenleden, ik zou Ralph ook echt persoonlijk missen, want hij zat altijd, jij zit altijd aan mijn linkerhand en ik heb je als mijn rechterhand ervaren mag ik wel zeggen, zeer. En je bent niet alleen maar vicevoorzitter van de Staten, maar ook voorzitter van ons presidium en dat heb je ook met verve gedaan. Ik hoop dat de fractievoorzitters allemaal gaan zitten knikken. Fractievoorzitters knikt u even, dank u wel. Zo zie je maar weer, Ralph, helemaal goed, want dat is echt een klus met hartstikke veel uitdagingen. Je hebt het Reglement van Orde door het presidium geloodst, voorwaar geen sinecure en je ging daarin zelfs zo ver dat je je ook met de inhoud bent gaan bemoeien. En een goede voorzitter mag dat soms ook best even doen. En jouw juridische achtergrond kwam daarbij natuurlijk ook goed van pas. Niet onvermeld mag blijven dat Ralph ook voorzitter is geweest van de vertrouwenscommissie en die heeft recente adviezen uitgebracht om de minister van BZK te verzoeken om mij als uw voorzitter te herbenoemen. Je zult niet verbaasd zijn dat ik je daar ook persoonlijk zeer erkentelijk voor ben. Dat zeg ik dan ook maar. Dat was niet het enige wat je hebt zitten doen in al die tijd, want je hebt je als Statenlid ook sterk gemaakt voor met name inclusie, dat is jouw ding hier in de Staten, voor alle soorten mensen in de samenleving. Die motie over toegankelijkheid waar ik al over sprak, die door jouw fractie is ingediend, daar ben je ook echt een enorme pleitbezorger van. Ralph, we gaan je missen en we hopen dat je niet verloren gaat voor de Drentse politiek en we willen je enorm bedanken voor de afgelopen 8 jaar. Ik zei het al, dames en heren, we zijn aan het eind gekomen van het eerste blok afscheid nemen en we gaan nu verder met het optreden van Ria Westerhuis. Ria Westerhuis maakt gedichten. Even kijken, waar is Ria? Kom maar. Ze maakt gedichten, liedteksten en verhalen in het Nederlands en in het Drents en ze komt uit De Wijk. Ze zal vanmiddag twee gedichten voordragen in het Drents, want inderdaad Janny, het is 'Meertmaond – Streektaolmaond'. Ik geef met heel veel plezier het woord aan Ria Westerhuis.

Ria Westerhuis (dichteres): Dank je wel. Ik heb trouwens één Drents gedicht, die andere is in het Nederlands, of ik zou hem om moeten zetten a la minute, maar dat is misschien een beetje teveel van het goede. Ik wil beginnen met een Drents gedicht en het gaat over Drenthe. 'O,o,

Drenthe. Van de herfst tot de lente volg ik oe in vogelvlucht zweef ik over oen beken en steden over de Reest en de schijnvliegvelden bij Peest in de zomer volg ik de kwispelende lijnen van de binnenwegen, scheer als een zwalvie over de terrassen de festivals en de bleuende akkers zie hier en daar een wolf. Hij löt van zich heuren de goldjakhals höldt zuch nog stille net as het hu-nebed bij Borger mit vergeten vingerafdrukken uut reurige tieden voort vlieg ik weerop weg naor de Boerenveensheplassen en de bossen bij Spier waor het verleden in 't heden liekt ver-zunken. O,o, Drenthe met oen grössen en oen bente nargens aans een landschap dat zuch zo uutbundig kleedt zo loom heur lief strekt zo willig heur riekdom deelt [applaus]. En dan het Ne-derlandse gedicht. Een heleboel van jullie nemen afscheid vandaag en daar heb ik een gedicht over gemaakt, het heet Adieu Balloërkuil. Na vandaag zal het anders, de Balloërkuil nooit meer hetzelfde zijn zetels dragen andere personen nieuwe stemmen worden gehoord en voor zij die gaan: een ieder heeft zich van zijn taak gekweten gestreden, soms tegen beter weten in het af-scheid gaat voor velen gepaard met een vleugje melancholie even slikken, maar ook te weten: zo is 't goed er is een nieuwe weg te gaan langs stad en hier langs vlier en vloed! nog eenmaal door het gebouw langs het verzonken verleden en de Window of your eyes en dan: het klinken der kelken een gemeente schouderklop 'n foto met elkaar en dan het onvermijdelijke adieu, het gaat je goed! een laatste zwaaijgebaar [applaus].

De voorzitter. Na deze twee prachtige gedichten schors ik de vergadering voor 10 minuten, dus we gaan door om 14:35 uur.

De voorzitter. Mooi zo, dames en heren, welkom terug. Even kijken of iedereen alweer binnen is. Ik mis de PVV-fractie nog. Ah, die komen aangesnel. Voorzichtig, voorzichtig. Fijn. Ik her-open de vergadering en we gaan door met het afscheid nemen van een achttal Statenleden waarna we weer een korte schorsing hebben. En ik wil nu graag afscheid nemen van de heer Mäkel-van Luttikhuizen van de SP, en die kan er vanmiddag niet zijn, heb ik nu net begrepen, dus het kan zijn dat ook hij meekijkt, heb ik ook begrepen, dus dat vind ik mooi. Ik kijk dus maar even ook weer naar het scherm. Want, ja Robert, jouw Statenlidmaatschap is wel bijzonder ver-lopen, want je ging er helemaal voor toen je hier 4 jaar geleden binnenkwam in 2019, maar je werd ziek en vanwege gezondheidsredenen moest je tot driemaal toe tijdelijk met ontslag gaan. Want natuurlijk had werken aan je gezondheid absolute voorrang en kon je je functie als volks-vertegenwoordiger niet uitoefenen en dat begrijpen we allemaal. En ik vind dat we hier ook wel mogen vermelden, dierbare Statenleden, dat Robert al die tijd uitstekend is vervangen door Ro-nald van der Meijden en door Henk van de Weg. [Applaus] Maar, genoeg over die periode, want we zijn allang blij dat je de vorige keer weer in ons midden was en nou ja, dat je voorzichtig, zeg ik dan maar, weer perspectief ziet. Dus ik kijk ook nog even naar Robert Mäkel-van Luttikhuizen als Statenlid. Want al snel na zijn aantreden werd duidelijk dat de SP met Robert een enthousiast en vrolijk Statenlid in huis had gekregen. En ja, we hebben het vaak gememoreerd reeds heden-middag, dat geldt ook voor de heer Du Long, maar we zaten natuurlijk vanwege corona lang in lockdown en dan moesten de Statenvergaderingen digitaal plaatsvinden, maar mede door Ro-bert werd dat toch vaak een gezellige boel, omdat hij niet tijdig beeld en geluid uit en aan wist te zetten en, nou ja, en het ook altijd weer een kunst was om tijdig aanwezig te zijn als er ge-stemd diende te worden. Maar uiteindelijk kwam het altijd goed en dat was wel heel plezierig. Robert had zitting in de Statencommissie OGB en daar heeft hij zich, zoals hij dat altijd noemde, vooral ingezet voor de gewone mensen. Want Robert: je sprak je vooral uit over de Woon-agenda, de Regionale Energiestrategie en de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe. Robert, het ga je heel goed, zeg ik, wederom tegen het scherm. En ik weet dat ik namens alle collega's spreek, ook de collega's vanuit het college, als ik jou samen met je vrouw Reinie heel veel goede jaren toewens. Dank je wel. En je staat nummer 5, sorry, sorry, je staat nummer 5 op de kieslijst, dus

ook hier, ja, je weet het maar nooit, maar Robert: hou je taai en zet 'm op. Dan kom ik bij mevrouw Mentink-Broekhuis, voor ons Cécil. En Cécil, jij kwam binnen met bestuurlijke ervaring binnen het CDA, maar je was nog geen volksvertegenwoordiger geweest. Je was wel heel nieuwsgierig naar het Statenwerk. En het was je ook wel een beetje van thuis meegegeven denk ik, want ik heb begrepen dat je echtgenoot ook kort in de Staten heeft gezeten, 2014-2015. En ja, ook jij bent zo'n Statenlid dat heel veel gecombineerd heeft, dus je werk en thuis de boerderij. Dus dat was een hele klus om dat alles te managen, maar het is heel goed gegaan. Je werkt in de zorg, dus dat is ook echt een klus geweest, ook tijdens corona. En binnen het CDA kreeg jij de commissie FCBE toegewezen en dat deed je met verve. Want je vertelde bij de behandeling van de Cultuurnota bijvoorbeeld, dat als de geest en de hand niet samengaan, er geen kunst ontstaat. En Cécil, dat is gewoon pure filosofie, want zo is het, zo is het. We hebben gezien dat je eerste bijdrage in Provinciale Staten ging over de Sociale Agenda en je laatste over de ijsbaan, dus je hebt alle aspecten van Drenthe gewoon bij de kladden gehad, zou je kunnen zeggen, tijdens je Statenlidmaatschap. En daarbij beklemtoonde jij ook altijd het naberschap in Drenthe. En dat is een groot Drents goed, we hebben het er gisteravond ook over gehad. Mooi om te zien dat jij dat ook hebt toegepast in je Statenwerk. Kortom, Cécil: dank voor je inzet in de afgelopen 4 jaar en het ga je goed. Je hebt je niet meer herkiesbaar gesteld, maar de paden zullen ongetwijfeld nog wel eens kruisen. Dank je wel. De heer Moes, Johan Moes. Ja, waar zullen we bij jou beginnen, Johan? Bij de wolf of het hert of kan van alles zijn, ook qua dieren. Of zullen we beginnen bij de passage die door jouw fractie naar voren is gebracht? Want er wordt gezegd: Johan is een boegbeeld voor de agrarische sector. Geen moment liet hij onbenut om zaken aan de kaak te stellen in de Staten. Of het nu ging om de stikstof, of de wolf, of andere onderwerpen die het Drentse platteland raken. Soms met de klompen aan, want Johan schuwt geen stevige taal. Nou, dat kenschetst jou wel, Johan, en zo hebben we jou leren kennen. Aandacht voor het platteland en dat bleef niet onopgemerkt. Want je kreeg op één dag, heb ik begrepen, het verzoek van Hart van Nederland voor een televisie-interview over de wolf en Goedemorgen Nederland nam contact met je op voor een radio-interview over het wel of niet afschaffen van de hertenkampen in Nederland. Dat was OOG TV. OOG TV? O, ben ik verkeerd geïnformeerd, zeg. Nou ja, maar dat is toch wel een mooie combinatie, zal ik maar zeggen. En, dames en heren, dat alles zonder enige schriftelijke voorbereiding, want Johan Moes doet altijd alles uit het hoofd. En je hebt je ontpopt als een veelzijdig volksvertegenwoordiger. En naast je werk als Statenlid ben je ook lang werkzaam geweest als gemeenteraadslid, Johan. Je staat nu op nummer 39 van de VVD-lijst, ja, dat wordt ingewikkeld toch wel, denk ik, om hier qualitate qua weer te komen zitten. Maar: ik ga er gewoon van uit dat we je op andere manieren weer tegenkomen. En Johan, omdat je zó lang volksvertegenwoordiger bent geweest, in Westerveld en hier in onze Staten, is het mij een eer en een genoegen dat ik je kan meedelen, mag meedelen, dat het Zijne Majesteit de Koning heeft behaagd om jou te benoemen tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau. [Applaus] Kijk eens aan. En Yvonne gaat me hierbij helpen, want die ga ik jou persoonlijk opspelden. Zo. Kijk eens aan. Dit is het draaginsigne, dus deze mag je alleen nu ophebben. Van harte gefeliciteerd, heer Moes.

De heer Moes: Dank u wel. [Applaus]

De voorzitter: Kijk, bloemen. De foto. Zijn er ook familieleden van de heer Moes in de zaal? Komt u er maar even bij staan. Ja, dat is altijd leuk voor de foto. Heel goed. Nou, nou. Ja, dan moet je de bloemen dus niet voor het lintje houden. Nee-nee. Dames, van harte gefeliciteerd allemaal! Kijk eens aan, heel goed. Ja, hebbes? Mooi. Van harte gefeliciteerd.

De heer Moes: Mag ik nog wat zeggen?

De voorzitter. Ja, jij mag nog wat zeggen. We hebben een beperkt aantal Koninklijke onderscheidingen hedenmiddag en ik heb met degenen die dat willen afgesproken dat ze iets mogen zeggen. Om de koning, denk ik, ook te bedanken. Toch, Johan? Heer Moes, bedoel ik. [Gelach]

De heer Moes. Ja, soms heb je spijt dat je niks op papier hebt. Dank u wel, Koning, en dank u wel, voorzitter. Ik ben zeer vereerd dat ik dit heb mogen krijgen. Maar mijn vrouw en mijn kinderen zijn ook in de zaal. En ik heb het nu 16 jaar mogen doen, maar alleen maar dankzij hun. Ze hebben m'n gemopper aangehoord, altijd maar weg, weglopen bij het bedrijf, en daar ben ik hun eeuwig dankbaar voor, daar heb ik verder niks aan toe te voegen. Maar ik heb nog één ding: [gelach] provincie, medewerkers, alles, Statenleden, college: pas een beetje op mien Drenthe, hier ben ik geboren, veur mien hiele leben, tot aan de horizon, ben ik verweben. Ik dank u wel.

De voorzitter. Ja, dit is mooi. Ook met dank aan Daniël Lohues hè, denk ik. Ja, heel mooi. Goed, nogmaals Johan: van harte gefeliciteerd. Ik kom bij de heer Moinat, Wim Moinat. Wim, jij staat op nummer 3 van de SP-lijst, dus, je weet maar nooit, zeg ik dan maar. Want ik mag wel zeggen: je bent echt een SP'er in hart en nieren, een democraat die weet hoe het werkt in de politiek. En je bent twee periodes Statenlid geweest nu, en daarvoor bijzonder commissielid bij ons en dan ook nog eens raadslid in Emmen voor de SP. Dus je kunt wel zeggen dat jij het politieke handwerk inderdaad goed beheerst. En dat hebben we ook wel gezien. En ja, we hebben het misschien wel meer gezien nog dan gehoord, want jij bent niet een man van heel veel woorden, maar je geeft ons wel mee wat jij essentieel vindt. Dus dat is prachtig mooi. En dat ook nog met veel humor, dat is natuurlijk ook fijn in deze zaal. Je hebt de Staten vertegenwoordigd bij het IPO, het Interprovinciaal Overleg, en daarvoor reisde jij regelmatig met de trein naar Utrecht. En dat deed je gewoon omdat je vond dat dat erbij hoorde. Dus je ging niet online, maar je ging gewoon naar Utrecht toe. Dus dat is heel fijn, want je hebt ons goed vertegenwoordigd. In de Staten heb je een motie ingediend die..., je hebt veel moties ingediend, maar deze motie ging over het verkopen van een recreatiepark en je wilde dat daar een Bibob-procedure bij in werd gesteld, als twijfel bestaat over de overnemende partij, want op die manier wilde jij én ondermijning voorkomen én opkomen voor mensen die op deze parken wonen en het vaak niet breed hebben. En Wim, dat tekent jou: opkomen voor diegenen die het niet zo goed getroffen hebben in de samenleving, en om die gewoon te ruggensteunen. We danken jou voor je inzet van de afgelopen jaren als volksvertegenwoordiger op de beide plekken. En ik weet dat jij dat heel gewoon vindt, maar dat vinden wij niet, en we hopen je dus ook in onze politieke arena, in de Balloërkuil, weer terug te zien. Dank je wel Wim, dank je wel. Dan kom ik bij Henk Nijmeijer, ons kleurrijke Statenlid, zou ik willen zeggen. Ja, en na 8 jaar Statenlidmaatschap, Henk, ga jij ons verlaten. Je staat op nummer 34 op de kieslijst, ja, ik denk niet dat GroenLinks zo snel opschuift. Het is voor jou een weloverwogen keus geweest om ons te verlaten. Ik zei het al: je hebt echt kleur gebracht in onze Staten. Want jouw inzet was groot en veelzijdig, zowel binnen de Staten als binnen je fractie, want je bent voorzitter van de Commissie van Onderzoek geweest en fractievoorzitter van GroenLinks, en je hebt ook nog allerlei andere klussen gedaan, maar één onderwerp springt er absoluut met stip op numero 1 uit, en dat is dat jij ervoor hebt gezorgd dat onze provincie, Drenthe, de eerste regenboogprovincie van Nederland is geworden. Yes. Applaus, applaus, applaus. Kijk, jij hebt een motie ingediend op 6 juli 2016 en die was memorabel, want sinds die tijd En de provincie geeft hiermee het signaal af zich sterk te maken voor de veiligheid, de weerbaarheid en de acceptatie van wat toen de LHBT-gemeenschap werd genoemd, en we kennen die gemeenschap nu onder de naam LHBTI+. Nou ja, dat we dat ook even interna-

liseren: LHBTI+. En met het hijsen van de regenboogvlag vragen we hier in de zogenoemde regenboogweek altijd weer, ieder jaar, aandacht voor. En dan worden er ook activiteiten georganiseerd. En daar bleef het voor jou niet bij, Henk, want sinds 2016, de coronaperiode natuurlijk uitgezonderd, heb jij ons jaarlijks vertegenwoordigd bij de Baltic Pride om de Baltische staten te ondersteunen in hun strijd voor gelijke rechten van de LHBTI+-gemeenschap. En wij kregen ook altijd een prachtig mooi verslag na afloop. Dus die verslagen werden steeds professioneler en waren ook kleurrijk en het verslag van je laatste bezoek in juni vorig jaar was uit Vilnius, in Litouwen. En je hebt me net verteld dat je dit jaar ook weer gaat en dan ga je naar Estland. Dus je gaat weer als onze vooruitgeschoven post, stel ik me zo voor, en we zouden het toch prachtig mooi vinden, niet waar Statenleden, als we een verslagje van je zouden kunnen krijgen. Ja, want dat houdt ons ook gewoon scherp. Helemaal goed. Lieve Henk, dank voor het op de kaart zetten van Drenthe in al zijn facetten, ook in deze kleurrijke situatie. Dank voor je stevige inzet. En de paden kruisen vast ook, daar ga ik gewoon vanuit. Dus Henk, tot ziens. Ja, Harry Omlo, nummer 2 op de kieslijst, dus ja, je weet maar nooit. Jullie zitten gebroederlijk naast elkaar, dat vind ik mooi om te zien. Ja Harry, je bent niet alleen Statenlid maar ook fulltime ondernemer, en wel in Klazienaveen. Daar heb je een boekhandel, boekwinkel. En jij hebt je als Statenlid namens de fractie van JA21 ingezet voor ook andere ondernemers, en dat zagen we onder meer terug bij de motie die je hebt ingediend met de naam Hulp voor Drentse Ondernemers met Schulden. Dat is echt mooi. En jij hebt er ook voor gezorgd dat GS, het college, een signaal heeft afgegeven naar het ministerie van EZ om Drentse bieren niet extra te belasten met accijns. Ja, dat vind ik toch ook wel een wapenfeit. Want Maallust zal je daar heel erkentelijk voor zijn, denk ik, en er zijn natuurlijk ook nog veel andere Drentse bieren. Ik mag geen reclame maken, dit schrappen we uit het verslag. Jij hebt ook actief meegedaan aan het experiment dat we hier hebben gehad om de bevolking en de provinciale politiek dichter bij elkaar te brengen, en dat vind ik echt fijn. Want we noemden dat Drenthe aan Zet, en jij vindt het dicht bij de inwoners staan ongelofelijk belangrijk. En dat geldt natuurlijk voor ons allemaal, maar jij was wel een boegbeeld daarbij. En de regionale omroep gaat je ook aan het hart. Daarom heb jij je ingezet voor de ondertiteling bij RTV Drenthe. Je hebt ervoor gezorgd dat het college hiervoor subsidie beschikbaar heeft gesteld. Ik denk dat veel Drenten die een beetje hardhorend zijn, je daar heel erg erkentelijk voor zijn. Ja, kijk, je hebt verteld dat je natuurlijk nieuwsgierig bent, dat zien we ook wel, en maatschappelijk betrokken, en dat zijn goede ingrediënten voor een politicus. Dus ik vind het jammer dat je nu stopt, maar die maatschappelijke betrokkenheid, die zien we vast wel weer terug ergens in Drenthe. Dus dank voor de inzet, Harry, en tot ziens. Henk Pragt, en ik kijk even onder de microfoon door, Henk. Want vandaag nemen we ook afscheid van jou als Statenlid. Jij staat op nummer 44 van de D66-lijst. En je kwam in december 2016 binnen als opvolger van mevrouw Siertsema. Dus je bent nu bijna 7 jaren Statenlid, nou nee, je bent gewoon al 7 jaren Statenlid. En als we naar jou kijken, dan zien we dat jij niet zo vreselijk veel woorden spendeert, maar wel jouw boodschap goed over het voetlicht brengt. Want ik kan me als voorzitter van de Staten niet heugen dat ik jou moest wijzen op het feit dat je over je spreektijd heen ging. Eén keer maar hè? Ja. Dus dank je wel, Henk, daarvoor. Jij hebt het me niet lastig gemaakt, zal ik maar zeggen. Sommige mensen hier wel. En wie de schoen past, die trekt hem aan, stel ik me zo voor. Nee hoor. Maar Henk, in plaats van lange betogen gaat het jou, en ik citeer de woorden die je fractie aan mij heeft meegegeven, vooral om het aanpakken en het doorpakken. En zo kennen we je ook, Henk. En jij vindt ook, en dan zijn er wel veel woorden, dat onze baliemedewerkers en bodes veel waardering verdienen en dat je ze respectvol moet behandelen en met ze moet samenwerken. En dat vind ik echt mooi dat je dat meegeeft. Kortom: de mens doet er voor jou heel erg toe, en zeker ook de mensen die het iets minder goed hebben getroffen. Want jij hebt gezegd: ik wil mij inzetten voor gezinnen en kinderen die in een kwetsbare positie zitten, zoals zij die leven en opgroeien in armoede en schulden. En hierop kan ik alleen maar zeggen, Henk:

.....
.....
..... Dank u.

De voorzitter: Dank jullie wel.

Same Old: Wij waren Same Old, en op Koningsdag zijn we op het Koopmansplein hier in Assen en op 12 mei in Borger.

De voorzitter: Zooo. Nou, allemaal op Koningsdag, hup, naar het Koningsplein, dat lijkt me hartstikke mooi, want dit smaakt naar meer, mannen, echt geweldig. Dank jullie wel. En ik schors de vergadering, ja, ik heb net 10 minuten gedaan, maar dan kan niet iedereen koffie en thee krijgen, heb ik begrepen. Dus zullen we tot 15.40 uur, 15.40 uur? Ja? Oké. Ik schors de vergadering tot 15:40.

De voorzitter: Ik heropen de vergadering en ik constateer dat de heer Nijmeijer een 'Bartje' in de regenboogkleuren heeft ontvangen. Ja, dat is toch wel heel leuk. Ja, ik bedoel dat ik daar nog eens de aandacht voor zou kunnen vragen, dat vind ik toch wel heel leuk hoor. Dames en heren, leden van de Staten. Ik ga verder met het afscheid nemen van de Statenleden en we zijn bij de laatste acht gekomen. Ik wil graag beginnen met mevrouw Roggen, Janny, want Janny is vier jaar Statenlid geweest voor de Partij van de Arbeid. Ze ziet er ook weer prachtig uit vandaag, ik kan niet anders zeggen. Mag ik dat zeggen, Janny? Want jouw kledij is toch altijd om over de huis te schrijven. Daar wordt de hele Statenzaal vrolijk van en jij zegt, het zijn jouw woorden: Het is goed geweest, want het is nu tijd voor de jongere garde. Dus je hebt je ook niet herkiesbaar gesteld en je bent jarenlang op diverse maatschappelijke terreinen actief geweest. Je hebt aan de wieg gestaan van Vrouwen van Nu. Nou, die hebben we natuurlijk regelmatig hier op de tribune gehad als gasten, dus dat is heel fijn, en als Statenlid heb je je ingezet voor de Cultuurnota en de sociale agenda. De vaststelling van deze stukken waren echt voor jou bijzondere momenten, zo gaf je aan, want dat vond jij heel wezenlijk. Je hebt ook aangegeven dat de roerige jaren 60 van de vorige eeuw voorgoed een stempel heeft gedrukt op jouw kijk op de wereld, en ik citeerde uit de zinnen die je mij voor je afscheid nog heb meegegeven, want je hebt gezegd: Dolle Mina, Baas in Eigen Buik, Joke Smit, Hedy d'Ancona, het zijn maar een paar voorbeelden die mij altijd hebben geïnspireerd om in te blijven zetten voor de emancipatie, en voor de emancipatie van vrouwen in het bijzonder. En Janny, met name die laatste vrouw, Hedy d'Ancona, die heeft onlangs gezegd toen haar werd gevraagd of zij het op haar leeftijd niet wat rustiger aan kon doen, 'Rustig aan?!', zei Hedy, 'Zolang ik mij over onrecht, op welk terrein dan ook, nog zo op kan winden, zie ik hiertoe geen enkele reden en het houdt mij nog jong ook!'. Je hoort het Hedy zeggen. Kijk Janny, dat wil ik heel graag meegeven, want ik weet dat jij ook echt niet alleen maar blijft zitten op je stoel, maar dat je je blijft inzetten, waar dan ook en hoe dan ook, voor iedereen, voor vrouwen, maar natuurlijk ook voor allerlei andere mensen. Dus, dank voor je inzet en heel graag tot ziens. Dan kom ik bij de heer Schomaker, Jos. Jos staat 39 op de kieslijst voor de Partij van de Arbeid. Dus ja, Jos, ik moet een beetje realistisch zijn. Ik denk niet dat we je hier terug zullen gaan zien. Jij kwam vier jaar geleden binnen als Statenlid en ja, ik zal maar zeggen, politiek-bestuurlijk was je een zo groen als gras. Je had je bedrijf verkocht en je wilde met je maatschappelijke betrokkenheid echt iets doen en dat werd de provinciale politiek. En je hebt, dat gaf je zelf aan, de afgelopen jaren als zeer enerverend ervaren en zo nu en dan, zeker wel in het begin, miste je ook dat je geen politieke ervaring, bijvoorbeeld in de gemeente, had. Maar, je hebt hartstikke veel bijgeleerd en zoals je zelf zegt in de zinnen die je mij heb doen toekomen: 'Het Statenwerk gaf mij steeds meer voldoening. Twee dossiers waar mijn kennis een

beetje tot zijn recht kwam, waren de N34 en het Binnenstadfonds. Bij de N34 heb ik de aandacht gevestigd op het grote belang van de bestrijding van afleiding, dus smartphonegebruik, met het oog op ongelukkenbestrijding en op, onder andere de motie 'Niet onder mijn neus' en mijn bemoeienis met de aankoop en terugkoop van camping Meerzicht aan het Leekstermeer, kijk ik met veel plezier terug.'. Nou, dat geldt ook voor mij Jos, want dat 'Niet onder mijn neus', daar hebben de Staten een de amendementen op gedicht. En in alle gemeenten in Drenthe komt de container langs waar je kunt zien waar je op moet letten als het om ondermijning gaat, want het is echt ook in Drenthe aan de orde en we moeten ervoor zorgen dat het niet onder onze neuzen gebeurt. Dus dank je wel, Jos, voor dat initiatief. Het is hartstikke wezenlijk, dat wil ik echt even kwijt. De belangrijkste reden om niet op een verkiesbare plaats te gaan staan, heb gezegd, is de mantelzorg voor je beide ouders, die allebei 90+ zijn of bijna 90 zijn, als ik goed geïnformeerd ben. En je wilt gewoon voor hen kunnen zijn. Dus kijk, Jos, ik eindig met jouw eigen woorden, je zegt: 'Ik kijk met veel plezier terug op mijn Statenperiode. Ik ben dankbaar voor alle leermomenten en de talloze interessante contacten.' Nou, dat is een mooie uitswinger. Dank voor je inzet in de afgelopen vier jaar. En nou, de paden kruisen ongetwijfeld. Dan kom ik bij Elke, Elke Slagt. Zij kon er vandaag niet zijn. Elke Slagt-Tichelman, omdat ze lesgeeft in Rotterdam. Dus ja, dat kon ze niet veranderen. Maar ik vind het toch fijn om ook iets over haar te zeggen, want we willen haar natuurlijk ook heel erg bedanken. Zij is in 2019 Statenlid geworden voor GroenLinks, nadat GroenLinks toetrad tot het college, dus ze was eerste opvolger. Ze heeft allerlei zaken behartigd in de Staten, echt met hart en ziel. Haar hart speelt echt, vind ik, altijd bij elke ook een enorme rol in haar manier van politiek-bestuurlijk werken. Ze is onder andere lid geweest van de werkgeverscommissie. Heel wezenlijk, hé griffier? Ja, de griffier zit hier vrolijk te knikken. En, voorzitter, u ook hé? Ja, dat lijkt me ook. De heer Uppelschoten - zeg ik even voor Elke, als ze dit terug kijkt - knikt ook zeer instemmend. Elke is ook nog een poosje fractievoorzitter geweest binnen GroenLinks. Buiten de Staten was Elke ook zeer actief. Kortom, want ze is ook nog gepromoveerd tijdens haar Statenlidmaatschap, dus dat kwam er ook nog eens bij. Echt een duizendpoot. Eén ding is niet helemaal gelukt, maar dat kwam door corona, en dat is de Statenexcursie die ze samen met Ton Serlie van de VVD zou organiseren. Maar ja, we konden niet op pad met zijn allen. Maar, de voorbereiding is niet voor niks geweest, want we gaan nu gewoon na de zomer met zijn allen op dat thema duurzaamheid, met hulde aan Ton en Elke. Met Ton en Elka als degene die de boel aan het slingeren hebben gebracht. Dus, helemaal goed. Elke, dank je wel voor je inzet en het ga je goed, zeg ik ook even via GroenLinks. Siemen Vegter, Statenlid sinds 25 maart 2015, nummer zeven op de kieslijst van het CDA. En ja, Siemen, ook vandaag afscheid van jou. Na acht jaar Statenlidmaatschap stopt het hier nu. Maar ja, je bent er heel nuchter en realistisch onder. Jij zegt: 'Het is jammer, maar het is wel de werkelijkheid.', en weet je, met jou gaat niet alleen maar een kundig Statenlid weg, maar ook een kundig commissievoorzitter vind ik, want je bent eerst vier jaar commissievoorzitter geweest van de Statencommissie Omgevingsbeleid, OGB, en na die vier jaar heb je stuivertje gewisseld, als ik me zo mag uitdrukken, met Ton Serlie van de VVD en werd je voorzitter van de Statencommissie Financiën, Cultuur, Bestuur en Economie, oftewel FCBE. En dat heb je met heel veel humor, en je was er echt een relaxte ogen de voorzitter, gedaan. En nou ja, als het nodig was, wist je wel van aanpakken en doorpakken ook in het voorzitterschap. Dus dat is fijn. Siemen, je was voordat je Statenlid werd, al twee keer raadslid geweest in de gemeente Assen, dus in totaal ben jij 17 jaar volksvertegenwoordiger geweest en al die jaren heb jij je ingezet voor de samenleving in Drenthe. En dat is echt heel, heel mooi en bijzonder, en dit feit is niet onopgemerkt gebleven. Het is bij daarom ook een eer en genoegen dat ik kan meedelen dat het zijne Majesteit de Koning heeft behaagd om jou te benoemen tot lid in de orde van Oranje-Nassau en ik zou je willen vragen of je naar voren wil komen, want dan kan ik de versierselen opspelden. De heer Vegter heeft het woord.

De heer Vegter: En neemt eerst een slok. Dank je wel, mevrouw de voorzitter. Wat heb ik hier altijd met veel plezier gestaan. Ik wil natuurlijk de Koning bedanken en ik wil ook de commissaris bedanken dat ze niet voor deze nominatie is gaan liggen, want daar had u natuurlijk kunnen doen.

De voorzitter: Geen haar op mijn hoofd.

De heer Vegter: Maar u heeft dat niet gedaan. U weet, u bent de derde commissaris die ik hier meemaak. Acht jaar geleden begonnen we met commissaris Tichelaar, daarna kregen we als tussensus de heer Jozias van Aartsen en daarna mevrouw Jetta Klijnsma, die gelukkig ook mag blijven, tot mijn grote genoegen. En voor later onthoud ik ze altijd maar heel gemakkelijk als de drie J's. Ik wil graag iedereen bedanken. Natuurlijk mijn eigen fractiegenoten Bart, Eline, Ceciel, Gert-Jan, we hebben echt uitstekend samengewerkt de afgelopen periode. We vergeten wel eens onze fractiemedewerkers Bert en Karin, ze zijn ook vanmiddag weer present. Dankjewel voor de ondersteuning, zonder jullie was ook niet gegaan. Maar natuurlijk, als allerbelangrijkste, mijn familie. Dank je wel.

De voorzitter: Nou, mooi. De drie J's, zo ben ik nooit genoemd. Ik kwam Jozias dit weekend nog tegen. Ik zal het tegen hem zeggen. Heel goed. Ja, dan ben ik bij Harm Henk, Harm Henk Veldsema van de ChristenUnie, nummer 20 op de kieslijst, dus ook niet onmiddellijk weer hier terug in de Statenzaal. Maar wel numero twee op de lijst voor de waterschappen, dus dat is wellicht toch een volksvertegenwoordigende plek. En dat is ook mooi, Harm Henk, want ik kan zeggen dat jij ook echt je partij hier enorm hebt vertegenwoordigd en je partijen mee geblazen in de Statenzaal. Kijk, jij keerde... jij kwam op 29 mei 2019 terug in de Staten omdat de ChristenUnie toetrad tot het college en je stond toen op de vijfde plek. Ik heb inderdaad vernomen dat Hunze en Aa's nu wellicht op jou kunnen rekenen. Dus dat is een mooie uitdaging. Maar hier was je in de periode 2015-2019 al lid van de werkgroep DrEUn en dat heb je met verve natuurlijk ook doorgezet, want Harm Henk, dankzij jou is dat DrEUn natuurlijk wel tot wasdom gekomen. Ik vond het zo fijn dat je me gisteravond vertelde dat je naast de minister zat. Waar was het ook weer vandaan, sorry?

De heer Veldsema: Het was een burgemeester.

De voorzitter: Neem me niet kwalijk. Ik zeg minister, maar burgemeester uit ... ?

De heer Veldsema: Laar.

De voorzitter: Want we waren natuurlijk bij de film en de burgemeester uit Laar, die was naast jou gesitueerd. Nou, dat kan gewoon niet beter omdat jij de vooruitgeschoven post bent vanuit DrEUn, want jullie gingen niet alleen maar naar Brussel, maar jullie bezochten onder andere ook Emlichheim - per trein natuurlijk - en jullie ontvingen Grafschaft Bentheim hier in Drenthe. En bij deze bezoeken viel op dat jij - dat is logisch, want je bent ingenieur - heel erg geïnteresseerd bent in techniek, maar jij genoot ook enorm van de interpersoonlijke contacten. Dat dat is echt mooi. Dus het is niet alleen maar over provinciegrenzen heen, maar ook over landsgrenzen heen kijken. En dat blijkt ook over de door jou ingediende moties over grensoverschrijdende samenwerking na een bezoek aan Hannover en over interculturele samenwerking voor een sterke grensregio. Dus, fijn hoor. Daar hebben we echt veel aan gehad. Kortom, Harm Henk, je was een hele actieve, ja, een heel actief Statenlid met een hele brede interesse. En ja, we kunnen ons

echt niet voorstellen dat je lang uit de politiek zult blijven. Dus waar dan ook gaat de paden echt weer kruisen. Dank voor je inzet hier, ook voor het landoverschrijdende en tot spoedig. Hendrikus, Hendrikus Velzing toen jij in 2015 statenlid werd kwam je hier binnen... Nee. In 2015 statenlid werd? Negentien. Ja, in 2019 werd jij statenlid, want jij had acht jaar... Zo is het, je had acht jaar ervaring in Emmen, als raadslid voor Wakker Emmen en toen kwam je hier binnen als Statenlid. En die afgelopen vier jaar, Hendrikus... Ja, daar zijn de golven best wel hoog gegaan, want jullie kwamen hier binnen met zijn zessen voor Forum voor Democratie. Nu zijn jullie met zijn tweeën en je hebt natuurlijk ook wat, nou wat golven gehad als het gaat om je gezondheid. Dus ik ben hartstikke blij dat je hier nou zo fit zit. En het... Nou, het is allemaal inderdaad niet zo makkelijk geweest, want zoals jij altijd zegt: 'Ik ben meer een veldwerker dan een vergadertijger.', jij was niet zo van het langer stil zitten hier, je bent veel meer van met mensen dingen tot stand brengen in een om Emmen. Je hebt niet voor niets meer dan 40 jaar jezelf ingezet voor het verenigingsleven in zuidoost Drenthe, op allerlei vlakken maar ook in de sport. En jij bent echt iemand die naar buiten wil en wil horen wat inwoners van Drenthe zoal vinden. En dat heb je ook altijd gedaan. Binnen de Staten kon je altijd rekenen op de beide leden van de PVV en als je een keertje niet kon zijn, dan gaven de beide heren ook aan dat ze mede namens Forum voor Democratie konden spreken. Dus dat geeft aan dat jullie onderlinge contact altijd goed is geweest en nu, Hendrikus, ga je de politiek verlaten, want je vindt het tijd om het stokje over te dragen aan de jongere generatie. De lijsttrekker voor Forum voor Democratie is inderdaad een jonge vrouw en dat vind jij prima. Beste Hendrikus, omdat je zult wel in de gemeente als in de Staten actief bent geweest en nu de politiek vaarwel zegt, is het mij een eer en genoeg dat ik je kan meedelen dat voor jouw inzet, als volksvertegenwoordiger zowel in de gemeente als in de Staten, het zijne Majesteit de Koning heeft behaagd om jou te benoemen tot lid in de orde van Oranje-Nassau en ik zou je willen vragen om daarvoor te komen. De heer Velzing heeft het woord.

De heer Velzing: Dank je wel, voorzitter. Vandaag komt er een einde aan mijn actieve carrière. Met heel veel trots kijk ik terug op een bestaan als ondernemer van een van de grootste elektromotoren bedrijven van Nederland, als initiator en mede-oprichter van een van de grootste lokale partijen van het land en als Statenlid van een landelijke partij, als voorzitter van zowel in de eredivisie, tafeltennisvereniging als voorzitter van het handbalvereniging, die op internationaal niveau... nationaal niveau bij de top behoort. Toen ik aan deze carrière begon, had ik mijn stoutste dromen niet verwacht dat ik dit allemaal kon bereiken, puur op basis van boerenverstand en sociale betrokkenheid. Mijn drijfveer bij al mijn werkzaamheden was mensen in hun waarde laten en hen de verantwoording gegeven die ze nodig hebben om te groeien. De provincie is misschien wel het overheidsdeel dat het verste afstaat van het burgers. Toch gebeuren daar belangrijke en mooie dingen, die niet altijd voldoende worden gezien of gewaardeerd. Nu ik het van dichtbij heb meegemaakt, begrijp ik dat deels ook wel. Als ondernemer neem je soms tien beslissingen per uur of per dag, maar in het politiek lijkt één beslissing soms tien maanden te moeten duren. Maar gelukkig heb ik ook voorbeelden gezien van collega's die echt betrokken zijn, zich inleven in de burger en vanuit het hart spreken, mensen die bevlogen hun werk doen en zich ook kwetsbaar durven op te stellen. Ik denk dat dit de beste weg voorwaarts is. En wens jullie allemaal inzicht, respect voor elkaars meningen en wijsheid toe bij jullie toekomstige inzet voor ons mooie Drenthe. Ik wil langs deze weg iedereen die mij heeft geholpen, bedanken, en iedereen die mijn werk voor het heel veel succes wensen. Het ga jullie goed. Dank je wel.

De voorzitter: Zo, jongens. Ik kom bij de heer Zuur. Gert-Jan, want jij staat nummer vijf op de kieslijst van het CDA, dus wie weet, maar op dit moment gaan we toch afscheid nemen. En we gaan met jou, Gert-Jan de financiële man in onze Staten, dus de financiële man bij uitstek, zou

ik bijna willen zeggen, in onze Staten missen, want als er serieuze cijfers voorbijkomen dan kijken de Statenleden, merk ik wel een beetje toch hoor, allereerst ook naar jou. Maakt dan niet zoveel uit welke fracties ze zitten, en dat is wel een geruststelling, want niet voor iedereen zijn gecompliceerde cijfermatige aangelegenheden gesneden koek, zoals dat voor jou wel is. Dus dat is echt plezierig. En wij als college ervaren jou - toch, collegeleden? - als de financiële luis in de pels. Mag ik even instemmend geknik? Heel fijn. Kijk, ook de gedeputeerde van financiën is het er geheel mee eens. Je zat ook in de begeleidingscommissie accountant, de BCA zoals wij dat noemen, en in die hoedanigheid was recent betrokken bij de keuze voor onze nieuwe accountant. Dus dat is ook belangrijk. Kortom Gert-Jan, je bent echt een Statenlid waar we allemaal op kunnen bouwen. En voordat je bij ons in de Staten kwam, ben je bijna negen jaar raadslid geweest in Coevorden, dus al met al ben je meer dan 12 jaar volksvertegenwoordiger in ons mooie Drenthe geweest en dat is natuurlijk niet onopgemerkt gebleven. Dat zal niet verrassen, denk ik, want het is wij daarom ook een eer en genoegen dat ik je kan medelen dat het Zijne Majesteit de Koning heeft behaagd om jou te benoemen tot lid in de orde van Oranje-Nassau. Familie Zuur, wilt u zich melden? Ja, heel fijn, komt u maar. Kijk eens aan. Ik zie vijf familieleden... zes familieleden opstaan en zeven. Leuk, mooi zo. Kijk. Hallo. Gefeliciteerd allemaal. Even voor de foto met Gert-Jan. Ja, helemaal goed. Gert-Jan, wil je nog wat zeggen?

De heer Zuur. Ja.

De voorzitter. Fijn. De heer Zuur heeft het woord.

De heer Zuur. Dank u wel, voorzitter. Ik, als u mij toestaat, wil eerst nog even reageren op de eerdere interruptie van de heer Schomaker. Er staat mij nog een slogan voor de geest: Schomaker maakt de man. Maar, de heer Schomaker kan de man ook breken, zo bleek eerder deze vergadering. Maar goed, ik hoop dat ik met deze outfit dat toch een beetje heb goedge maakt. Dank u wel. Ik wil via u, voorzitter, Zijne Koninklijke Hoogheid bedanken voor deze onderscheiding en u natuurlijk ook voor uw inspanningen daarvoor. Ik heb de afgelopen 13 jaar met veel plezier een bescheiden bijdrage mogen leveren aan het openbaar bestuur, eerst in de gemeenteraad van Coevorden en daarna hier in de Staten van Drenthe. Daarvoor wil ik de collega-Statenleden bedanken, naast natuurlijk college, griffie, de medewerkers van de fractie niet te vergeten en de medewerkers van provincie. Dank voor de prettige samenwerking, maar ook mijn werkgever wil ik bedanken die mij deze gelegenheid gaf. Toch gaat mijn grootste dank uit naar enkele anderen, want als het in dit werk even tegenzat en ik zwaar teleurgesteld thuiskwam, dan treurden ze even mee, hielden mij de spiegel voor en zetten mij weer rechtop. En als ik de voordeur open deed met het hoofd in de wolken, ik dacht dat ik de hele wereld aan kon, dan vierden zij dat ook dat ook even met me mee, maar vervolgens zetten ze met beide benen op de grond en zeiden: 'Maar wil je straks ook nog even de vuilcontainer voor het huis zetten?'. De grootste dank gaat dan ook uit naar mijn vrouw, Irma, en onze kinderen, die hier ook aanwezig zijn. Zonder de steun van jullie had ik dat niet gekund en om nog maar even de streektaolmaond naar veur'n te haol'n: een man zonder vrouw brengt 't maor half zo wied in de wereld. Ik wil eigenlijk eindigen met helaas niet iets Drents, maar met een Afrikaans spreekwoord dat vaak door Nelson Mandela is geciteerd: 'If you want to go fast, go alone. If you want to go far, go together.' Dank u wel.

De voorzitter. Ja, een wijs mens, Nelson Mandela. Het is ook fijn als die geciteerd wordt door een nu bijna oud-Statenlid, zal ik maar zeggen. Dan kom ik bij het laatste Statenlid dat wij gaan uitwaaien en dat is mevrouw Zwaan-Alberts, voor ons Karin. En Karin, met jouw vertrek verlie-

zen we weer een actieve vrouw uit de politiek. We hebben er al meer uitgezwaaid hedenmiddag, want dat is jammer. Je hebt genoten van het Statenwerk, hebben wij begrepen en je bent niet herkiesbaar. Je hebt jezelf niet wederom herkiesbaar gesteld. En in de Staten heb jij je hard gemaakt op echt taaie dossiers. Of het nou het openbaar vervoer was, of de bewoning van recreatiewoningen, je stak er niet alleen vergadertijd in, maar je ging ook echt op pad. Je wilde echt weten wat er achter speelde en mensen erover praten. Dus altijd op zoek naar de mens achter het probleem. En dat deed je ook door je te verdiepen in hoe in buurprovincies men met dit fenomeen omging en ook bij de landelijke VVD-fractie heb je je licht opgestoken. En als je je ergens in had vastgebeten, dan wilde je echt alle beschikbare informatie kennen om tot een weloverwogen besluit te komen. Uit de aangedragen zinnen over jou lees ik ook dat je onbetwist de social media queen van de fractie wordt genoemd en ik denk dat jouw mede fractiegenoten, en ik kijk ze ook even aan. Ja, die zitten ook vrolijk knikken. Nou, die moeten dan wel goed hun best doen om jou te evenaren, want jij blijkt daar waanzinnig goed in te zijn. Ze geeft cursussen, top. En bovendien heb je een heel helder taalgebruik en ook dat is niet gemakkelijk te overtreffen. Dus dat het heel prettig, echt heel prettig. Het Statenlidmaatschap eindigt hiervoor jou, maar ik weet zeker, je bent super actief, dus jij zult overal en nergens gewoon weer mooie dingen gaan doen in Drenthe. Dus naast je eigen bedrijf en je werk bij het reisbureau en het gezin en thuisfront, zul je ook zeker weer je energie ergens anders in gaan zetten. En ik ga er gewoon van uit dat we vanuit die invalshoek elkaar ook weer gaan treffen. Dus ik wens je alle goeds en graag tot ziens Karin. Dank. Dierbare Statenleden, we hebben afscheid genomen, nu, van 24 mensen uit ons midden en dat is gewoon echt, laat ik dat nou zeggen, ook wel een aderlating, want al die 24, of al die 41, zoals we altijd bij elkaar hebben gezeten, hebben waanzinnig veel betekend, gewoon voor onze provincie. Jullie hebben met zijn allen zulke mooie dingen tot stand gebracht en natuurlijk degenen gekruist. Dat moet er ook bij, dat hoort erbij. Maar er zijn hier altijd besluiten genomen en dat hoort een goed bestuur te doen. Dus ik ben jullie daar super erkentelijk voor, want jullie hebben dat ook op een hoofse wijze gedaan door elkander gewoon heel te laten, maar wel je eigen politieke kleur op de wangen gestalte te geven. Dus ik vind dat echt prachtig. Dank allemaal dus, niet alleen maar de 24 die nu afscheid nemen. We zijn aan het eind gekomen, maar wij hebben natuurlijk nog cadeautjes voor de 24 vertrekkende Statenleden en dat afscheidscadeau is een tegel en die is speciaal voor deze gelegenheid ontworpen door Marga van Oers en de tegel heet, een beetje oubollig maar ja, ik kan het ook niet helpen, de tegel heet toewijding. Laat ik dan gewoon eens zeggen dat ik super blij ben met de toewijding die onze Statenleden ook in die moeilijke corona-tijd, want geen van jullie heeft afgelaten, de toewijding die jullie allemaal hebben betoond, die staat recht overeind en op de tegels staan Drentse afbeeldingen, zoals onze typische koloniewoningen in Frederiksoord maar ook de mooie kraanvogel heeft een fraaie plaats op de tegel gekregen. Ja, dat is gewoon Drenthe, dus ik hoop dat die een mooi plekje bij jullie thuis krijgt. En daarnaast ontvangt u natuurlijk dé foto uit de fotogalerij. Ik moet zeggen, dat vind ik toch ook wel ingewikkeld worden, als ik daar nu langs rij dat ik daar zoveel lege plekken zie. Want ja, dat vind ik toch wel droef, moet ik u zeggen. Dus maar ja, die foto uit de portrettengalerij, die krijgt u mee naar huis en degenen die hier vanmiddag niet kunnen zijn, krijgen natuurlijk de tegel en de foto thuis bezorgd. We hebben ook nog een mooie bos biologische bloemen voor u, dus die krijgt u ook mee. Ja, degenen die al een lintje hebben gehaald, die krijgen die bos bloemen niet meer, want die hebben die bos bloemen al. Twee bos bloemen wordt te dol, dus dat is ook nog een mooi blijk van waardering, denk ik. Dus de griffier, onze Simone, die zal u nou een voor een oproepen om naar voren te komen en dan kan ik u de tegel en de bloemen en de foto overhandigen. Dank u wel, we blijven dus nog even rustig zitten.

De griffier. Dan vraag ik graag als eerste naar voren Ewoud Bos.

De griffier: En na hem volgt Johnny Bos.

De voorzitter: Ewoud, het zou wel leuk zijn als jij die tegel wilt uitpakken, want dan kan iedereen de tegel zien. Ewoud laat de tegel even zien, dan hoeft de rest hem niet meer te laten zien. Het is best moeilijk, want het moet uit een doosje komen. Een momentje Hij is wel heel mooi ingepakt. Het is echt een mooi ding. Een mooie tegel. Oké.

De griffier: Johnny Bos.

De voorzitter: Dank u wel.

De griffier: En dan Rob Camies.

De voorzitter: Het is wel leuk dat de foto voorop staat.

De J. Bos: O, de foto staat er ook op. Het is wel een oude foto, maar...

De voorzitter: Ja, maar dat is de foto uit het tableau.

De heer J. Bos: Ja, u ook bedankt.

De voorzitter: Rob Camies, met zijn camera.

De griffier: En dan JW.

De griffier: Na JW komt Sonja Kort.

De heer Drukker: Dankjewel.

De griffier: Dan komt de heer Du Long.

De griffier: Ceciel Mentink.

De griffier: Na mevrouw Mentink komt meneer Moes.

De griffier: Meneer Moinat.

De griffier: Henk Nijmeijer.

De griffier: Harry Omlo.

De griffier: Henk Pragt.

De griffier: Roy Pruisscher.

De griffier: Janny Roggen.

De griffier: Jos Schomaker.

De griffier: Siemen Vegter.

De griffier: Harm Henk Veldsema.

De griffier: Hendrikus Velzing.

De griffier: Gert-Jan Zuur.

De griffier: Karin Zwaan.

De voorzitter: Leden van de Provinciale Staten van Drenthe, we hebben de cadeaus overhandigd aan al diegenen die ons vanmiddag gaan verlaten. De bloemen worden thuis, denk ik, op de vaas gezet. Ik hoop dat de tegel aan de wand wordt gespijkerd, en... O nee, dat moet je doen, niet dwars door die tegel heen natuurlijk, maar dat je hem ergens een mooie plek geeft en de foto, ja, die nemen jullie allemaal mee naar huis. En morgen komen er natuurlijk allemaal nieuwe mensen, waar we ook weer foto's van gaan maken, en die worden dan weer in het nieuwe tableau geënceneerd en dan hebben we een nieuwe samenstelling van onze Provinciale Staten. Maar ik wil nog een keer gezegd hebben dat ik het echt hartstikke mooi heb gevonden om met jullie alle 41 het leven te leven de afgelopen vier jaar en ik wil jullie echt enorm bedanken namens heel Drenthe. Applaus voor... Ja, voor jullie zelf.

G. Sluiting

De voorzitter: Er is nog een hap en een drankje, en ik sluit deze vergadering. Dank jullie wel.